

A legutóbbi fejezetben igyekeztem megindokolni, hogy a vonszalékhúzás és a csapafektetés egyéb módszerei között milyen lényegi különbség van. A csapafektetés gyakorlati tudnivalóival folytatom írásomat.

Utánkeresés 6.

A csapafektető bot használata során egy nyélre szerelt vascsőbe rögzített szarvaslábát lépésenként a földhöz érintünk, így alakítjuk ki a nyomfüzért. A botot, amelynek végéből csak a szarvasláb csülkös vége áll ki, olyan erősen kell minden alkalommal lenyomni, hogy a csülök lenyomata meglátszódjék a puha talajon. A vonszalékról való áttérés folyamatos legyen, tehát a hosszú vonszalékon már jól dolgozó fiatal kutyának az első bottal készített csapája ne legyen túlságosan hosszú, hogy a kutya nehézség nélkül ki tudja dolgozni.

A bot használata esetén vért is csöpögtetünk a nyom készítése közben. 6-800 m hosszú csapára mintegy 2,5 dl olvadásgátlóval összekevert vért használunk fel. Ez a vérmennyiség kevésnek tűnik, de beosztó használatával a csapán a természetes sebzéshez hasonló hatást érhetünk el. Praktikus szarvasvért használunk, ha eleinte ezen a vadfajon kezdjük a bevezetést. A lőtt vadból, annak zsigereleése közben, egy befőttes üvegbe fel tudjuk fogni a vért, amit konyhasóval ott a helyszínen jól összekeverve, megakadályozhatjuk a megalvadását. A csavaros tetejű befőttesüveg jól záródik, és abból szállítás közben sem folyik ki a tartalma. Az így nyert folyékony vért hűtőben tárolva sokáig tudjuk használni.

Az egy csapa fektetéséhez használható vérmennyiséget legokosabb egy csavaros tetejű műanyag kólás- vagy ásványvízes palackban tárolnunk és szállítanunk, és a műanyag kupakot vadásztörünk hegyével óvatosan kilyukasztva, könnyen elkészíthető az egyszer használatos „csöpögtető berendezésünk”.

Ezeket a bölcsességeket azért tartottam közlésre méltónak, mert jómagam és barátaim is számtalan kellemetlen kalandon át jutottunk el ezen egyszerű, éppen ezért nagyszerű megoldásokhoz. Egy alkalommal vércsapaverseny bírójiként fektettük a nyomot, amikor isteni ötlettől vezérelve kitaláltuk, hogy nejlonzacsakóban fogjuk magunkkal vinni a vért, merthogy az

milyen praktikus, nem dugulhat el, kis helyet foglal stb. Hát valóban nem dugult el, de hogy volt, akinek a kabátzsebében durrant szét, volt akinek a kökénybokor hasította ki a „zacskóját”, az szent-igaz; így esett aztán, hogy egyik csapát sem tudtuk tisztességesen vérjelekkel befejezni.

A csapa készítése során mindig fontos, hogy olyan helyzetet teremtsünk, mint amilyennel a természetes sebzés során találkozunk a kutya. A rálövés helyét intenzív szaganyaggal, vágott szőrrel, apró bőr- vagy csontdarabokkal és sűrű vércseppekkel szoktuk jelölni, hogy mindenképpen felkelte a kutya érdeklődését. A vágott szőrt és csontot a szarvasláb csapafektető botba történő „beszerelése” közben nyerhetjük, mondjuk, kisbaltával forgácsolva belőle egy keveset.

A „rálövés helye” lehet vadföldön, réten, erdőszélen, mint ahogy a valóságban is a leggyakoribb. A „meglőtt” vad megugrását utánozva, legtöbbször egyenes vonalban hagyjuk el a helyet, miközben a csapafektető bottal, ill. a másik kezünkben lévő csöpögtető alkalmatossággal utánozzuk a vad nyomát.

A vér kijuttatásánál ügyeljünk arra, hogy az ne túl magasan kerüljön a növényzetre, mert arra

Csapafektető bot és cipő

készíti a kutyát, hogy felemelje a fejét a csapáról. A vért tehát az aljnövényzetre vagy a talajra csöpögtessük, és legyen a csapán több-kevesebb vér nélküli szakasz is. Vér ne kerüljön a ruhánkra, mert az eltereli a kutya figyelmét.

A csapa vonalvezetése során törekedjünk arra, hogy a fiatal kutya találkozzon minden olyan élethelyzettel, amilyen a természetes munka során előfordulhat. Legyen tehát egy vagy két sebágy, ahol nyilvánvalóan intenzívebb szaganyagot hagyunk hátra, ahol a csapafektető botot szaporán ütogetjük a földhöz, miként a vért is sűrűbben cseppentjük, hiszen a vad menekülése során a sebágyban hosszabb időt is el szokott tölteni. Némi vágott szőr, bőr vagy csontszilánk hátrahagyása ezeken a helyeken ajánlatos. Szoktassuk a kutyát ahhoz, hogy ezeket az intenzív csapajeleket az orrával „mutassa” nekünk: a kutya orra mintegy „za-

zászoktassuk a rendkívüli körülményekhez, amelyek a későbbi tényleges utánkeresés során esetleg zavarólag hathatnak. A csapát igyekezzünk a domborzat és a növényzet szempontjából változatos helyeken fektetni. A szederinda, a csalán, a sűrű vadrózsás-kökönyes területek ugyanúgy hozzátartoznak a vad élőhelyéhez, mint az ingoványos, vizes, nádas berkek, a meredek hegyoldalak, vagy éppenséggel a frissen felszántott földek. Epp olyan fontos, hogy már kölyökkorban megtanuljon a kutya keskeny pallójú hídon átkelni, vagy kisebb vízen átúszva követni a csapát, mint ahogy lakott település szélén, legelő háziállatok között vagy forgalmas közút közelében, a zavaró tényezőkkal mit sem törődve követni a csapát.

Minél előbb hozzászokik kutyánk ahhoz, hogy a sebzett nyomát friss, egészséges csapák keresztezik, ne adj Isten, a sebzett nyomát követve másik vadba botlunk, vagy egész rudlik-kondák mozdulnak meg mellettünk, annál kevésbé lesz problémás éles helyzetben a csapa kidolgozása.

Mindez sok időt és energiát igénylő feladat, s talán érthető, hogy miért mondjuk a vérebevezető tanfolyamainkon a tanulni vágyó kollégáinknak, hogy a kutya eredményes bevezetése, illetve az utánkeresés csak részben

Szoktatás a nehéz körülményekhez

katol” ilyen esetekben, ami egyértelműen annak a jele, hogy jól fogja a nyomot.

A bevezetés során növeljük a csapa nehézségét azzal, hogy derék- vagy hegyesszögű töréseket, úgynevezett visszatöréseket alakítsunk ki, vagyis tegyük azt, amit a sebzett vad gyakorta megtesz, kisebb-nagyobb távolságot a saját nyomán visszafelé menve próbálja megtéveszteni üldözőit.

Rendkívül fontos az is, hogy a kutyánkat már fiatal korban hoz-

múlik a kutya öröklött vagy szerzett tulajdonságain. Legalább akkora rész illeti a kutya vezetőjét is, annak emberi, fizikai és mentális teljesítőképességét és szakmai felkészültségét.

No, de vissza a csapafektetéshez! Jogosan merül fel a kérdés: ki, mikor, és hogyan fektesse a csapát? Eleinte mindenképpen az a bevált gyakorlat, hogy a kutya vezetője maga készíti az első vonszalékokat, csapákat. A későbbiekben azonban mindenképpen

tanácsos részben vagy egészben mással végeztetni ezt, hiszen a kutya megszokván a gazda nyomát, előbb-utóbb csak azt fogja követni, hiszen az mindig odaér a „vadhöz”. Barátot, kollégát, családtagot egyaránt meg lehet kérni és tanítani e feladat elvégzésre.

Eleinte ügyeljünk arra, hogy a vezető tudja merre vezet a csapa, hiszen idő kell ahhoz, hogy a kutya és vezetője megismerje, illetve megszokja egymást, és a vezető már a kutya magatartásából, faroktartásából, vagy izgalmi állapotából következtetni tudjon arra, hogy jó nyomon vannak-e. Megfelelő gyakorlat után már nem szükséges a vezetőnek ismernie a csapa pontos vonalvezetését, hanem kénytelen-kelletlen rábízta magát a kutyára, és inentől a dolog majdnem olyan izgalmassá válik, mint a tényleges utánkeresések.

Nincs recept, hogy milyen korú kutyával milyen nehézségű csapatot kell kidolgozni, de az általánosságban elmondható, hogy 20-30 csapa után elvárható egy kölyöktől, hogy egy előző este fektetett nyomot már ki tudjon dolgozni. A túlságosan gyakorta ismételt feladatba beleunhatnak a kutyák; óvakodjunk attól is, hogy túl nagy ugrásokkal akarjunk haladni a bevezetésben. Mindent csak fokozatosan és ne túl nagy kihagyásokkal végezzünk! Nem szabad abba a hibába esni, hogy minden csapa ugyanazon a helyen és ugyanolyan hosszúsággal készüljön, mert a kutya ezt megszokván, nagyon nehezen alkalmazkodik majd egy teljesen új helyzethez.

Befejezésül pár szót még a csapafektető cipőről. Ez a leginkább egy fatalpú szandálhoz hasonlító eszköz, amely bőrszíjakkal van mindkét bakancsra-csizmára felcsatolva úgy, hogy a cipő talpára van rögzítve a szarvas csülke. Az eddig ismertetett módszerek közül ez a legéletszerűbb a kutya számára, hiszen a csapa fektetőjének így marad legkevesebb illata a nyomon. A módszer egyéb elemeiben, vércsöpögtetés, sebágy, visszatérés, vonalvezetés teljesen megegyezik az előzőekben leírtakkal.

A következő fejezetben már elkezdünk „élesben” dolgozni, hiszen kutyánk az eddigi gyakorlásokkal megszerezte a jogot arra, hogy „puskaport szagoljon”!

Buzgó József

Bán István: X-trém sportjaim II. Harc az elemekkel

A könyv, a magyar virtus egyik mai megjelenéseként, a fejlett technika segédletével a természet kihívásait elfogadó és túlélő modern ember extrém sportkalandjait tartalmazza.

Az erdómérnök-matematikus szerző a természet kihívásai között érzi jól magát. A hagyományos és általa művelt extrém sportokat élvezve a természet szabadságát, próbálja ki saját képességeinek határait, s többször szinte „kísérti az eget”, ami persze nem egyszer súlyos sérüléseket eredményez, sőt barátainak elvesztésével járó tragédiákat okoz.

Ennek ellenére a szerző újabb és újabb kalandokat keres, amelyek élményét a természetimádó ember nyíltsá-

gával osztja meg olvasóival. Leírja az örömet és a csalódást, az élvezetet és a keserűséget, a bátorságot és a félelmet, a merészséget és a rettegést, a szépséget és a csúfságot, a győzelmet és a vereséget s mindent, ami ezekhez vezet: a „küzdelmet”. Egyaránt ott van a földön, a vízen és a levegőben, a körülmények szinte minden szélsőségségének közepette is. A szerző évszakonként ragad magával az izgalmas veszélyekkel teli események forgatagába.

Átéltethetjük a vadon élő állatok csapázó túrák izalmait, a medve és vadkan támadását, a szabad, kötélbiztosítás nélküli hegymászás kockázatát, a sziklamászás megszállottságát, a hófalak, gleccserek szépségét, hideg lehetétét s a váratlan fogságából

való megmenekülés sikerét, a lavina rémületét, az örök hó világában az élőlények csodálatát, az erdei, éjjeli-nappali sítúrák varázsát, a Balaton különleges adottságait, a víz alatti csapdába esés rettenetét s a kiszabadulás örömét, a vihartávúzás félelmetes élményét, a viharvitorlázás keménységét, barátjának tragikus elvesztését, a repülés szabadságát, örült veszélyhelyzetek megoldását, valamint a halálos zuhanás véletlen elkerülését, amikor is a szerző egy igen-igen jó barátja veszítette életét.

A sok nehézséget, gyötrelmet és szenvedést feledtetni a siker, a gyönyörűség és az élvezet, amit csak ott, akkor és úgy lehet átélni. Ez az, ami a természetben űzött extrém sportok különleges varázsát adja, és amiért érdemes élni!
I.B.

Hová valók a vadásztrófeák?

Mindenekelőtt a vadászok házába, azután vadászházakba, időszakos és állandó kiállítótermekbe, esetleg múzeumokba. (Van vadászmuzeumunk?)

Hol vannak még trófeák a falon? Éttermekben, pl. itt Szegeden, a Hágiban volt egy vadászterem, amíg volt Hági. Kiseb éttermekben is látni, olykor presszók falán, borbélyműhelyekben. Magánházakon az utca felőli falon, hirdetőn, hogy ott vadász lakik, de láttam ökörszarvat is ilyen helyen. Mit akart vele a tulajdonos jelképezni? Netán azt, hogy itt felszarvazták? Láttam trófeákat vezetőik irodáiban, főleg szarvasagancsot. Mit akarhatt mondani ezzel az igazgató úr? Bika vagyok, vigyázzatok!? Státuszszimbólumnak szánta?

Ugyan milyen következtetéseket lehet levonni ezen jelenségekből? Esztétikusak az ilyen helyeken a trófeák? Mit mond erről a vadászetika? Ha eddig semmit, egyszer állást kellene foglalnia! Ízléstelen hivalkodás, giccs? Mi vezeti az embereket az ilyen díszek megszerzésére, mert sok helyen az agancsokat csak vette a tulajdonos. Az igaz vadász szemében egy agancsnak csak akkor van értéke, ha annak egykori hordozóját ő ejtette el. Az igaz vadász szemében egy agancs sohasem lehet

csak dísz. Számára a dísznél jóval többet jelent. De mi lehet ennek az agancsdíszítési gyakorlatnak a mozgatórugója, lélektani, emberi motivációja? Kant szerint „szép az, ami érdek nélkül tetszik”. De hát

tetszhet egy agancs érdek nélkül, pláne a vadásznak?

Jómagam visolyogva nézem az agancsból készült fogast, pohárkészlet-tartókat, gombokat, bicskák, kések, török agancsmarkolatát.

Az ízlést megszabni, előírni nem lehet, de valamilyen állásfoglalást kiadhatna a Vadászszövetség erről a témáról, mondjuk, *Trófeák és társadalmi környezet* címen. Gusztusossá, értelmesen

széppé kellene tenni a trófeák élvezését.

Nekünk, vadászoknak egyszer ezt a témát, területet kollektíve meg kellene beszélünk!

*Dr. Veress Sándor
Szeged*

Torz őzagancsok

A Tiszadobi Táncsics Mihály Vt. területén tavaly májusban Zábó István és Szabados Ferenc, a VADCOOP Vt. tagjai cserkelésen ejtették e különleges agancsú őzbakokat. Kísérőjük Szikora Tamás vadász-mester volt.

